

Тюбешиле

Власть органланы бла жамауат организацияланы кючлерин бирикдириу – толугу граждан обществону къуралыууну тынгылы себеби

Тюнене Правительствону ююнде КЪМР-ни Башчысы **Юрий Кокор** республиканы жамуат эл право саклауу организациалары таматалары – Россей маданият фонду Къабарты-Малкъарда бѐлюмно председатели, КЪМР-ни Кинематографистлерини союзуна башчысы **Владимир Вороков**; Нальчик шахар округда Предпринимательлини ассоциациясы оюнуусу, «КЪМР-ни Промышленниклерини бла предпринимательлини союзу» иш тапдыруучуланы биригулерини регион бѐлюмюна вице-президенти **Жантемир Губачиков**; КЪМР-де «Адыгъ Хасэ» жамауат организациаланы председатели (хамтада) **Мухамед Хасинов**; Къабарты-Малкъарда Право саклауу орган таматасы **Валерий Хатажов** бла къауум тюбешу бардыргъанды.

Тюнене Правительствону ююнде КЪМР-ни Башчысы Юрий Кокор республиканы жамуат эл право саклауу организациалары таматалары – Россей маданият фонду Къабарты-Малкъарда бѐлюмно председатели, КЪМР-ни Кинематографистлерини союзуна башчысы Владимир Вороков; Нальчик шахар округда Предпринимательлини ассоциациясы оюнуусу, «КЪМР-ни Промышленниклерини бла предпринимательлини союзу» иш тапдыруучуланы биригулерини регион бѐлюмюна вице-президенти Жантемир Губачиков; КЪМР-де «Адыгъ Хасэ» жамауат организациаланы председатели (хамтада) Мухамед Хасинов; Къабарты-Малкъарда Право саклауу орган таматасы Валерий Хатажов бла къауум тюбешу бардыргъанды.

Гражданланы праволарын, эркинликлерин къоруулау, террорист эм экстремист къымылдауларын тохтатханлары мамыр жашауға келишириуе себеплик этген комиссияны ишине кърау, жаш тѐло политиканы жашауда бардыруу, предпринимательствогъа, эл молукге эм промышленный производствогъа, спортка, культуруга билеклик этуу бла байламлы темалагъа къаралгъанды.

ПАРЛАМЕНТ

Ичги затланы сатуу жаны бла излемле тюрлендирилгендиле

КЪМР-ни Парламентини президиумуну кезуило жыйылыуун спикер Татьяна Богорова бардыргъанды. Депутатла къыркыгъ жууукъ законну проекттин сюзгендиле.

Ол санда «КЪМР-ни Авокат палатасыны квалификация комиссиясына Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентинден келечилени айыруу юсюнден» республикалы законгъа тазетуулы тингендиле. Закондук эм право низам жаны бла комитетни башчысы **Михаил Кривокон** ангылатханчы кѐре, жангы излемле тийишлиликте кѐчире биле бир адамны бир-бири юзюнден эки керден кѐп айырыгъа эркин этилик туйюду.

Андан сора да, уголовный иш ачылып, алай тюрлю-тюрлю сылтаула бла ахы-

Ичги затланы сатуу жаны бла излемле тюрлендирилгендиле. КЪМР-ни Парламентини президиумуну кезуило жыйылыуун спикер Татьяна Богорова бардыргъанды. Депутатла къыркыгъ жууукъ законну проекттин сюзгендиле.

рына жетдирилмей, жууапка тартылмай къалган адамны бла органгъа айырыгъа жарамайды деген низам кючюн тас этгенди. Ол сюдно оюнуна танылып чыгарылмагъаны ючюн адамны даражасын тошкортунгѐ саналды.

Социальный политика, урунуу эм саулыкъ саклауу комитетни башламчылыгы бла «Ичги затланы эм эсиртмеген тонизирующу суусалпаны розницада сатуугъа тыйыгъылары юсю-

ден» республикалы законгъа тюрленуле сюзюлгендиле. Комитетни башчысы **Хусейн Кажарову** айтханчы кѐре, законну 5-чи статьясы кесини кючюн тас этгенди. Анда сѐз тонизирующу ичги затланы сатуугъа чек салыуу юсюнден барды. Андан сора да, 6-чы статьясыны редакция тюрленуле этилгендиле.

«Этил спиртни, ичги эм спирти болган затланы чыгъарыгъа эм сатуугъа къырал-

башчылыкъ этуу эмда ичги затланы хайырланууну азайтуу юсюнден» Федерал законну 16-чы статьясына къошулган тюртунулеге тийишлиликте субъектлеге ичги затланы сатуугъа чек салган энци мадарланы кийирирге эркинлик берилгенди.

Жыйылууда налоглары жыйуу жаны бла проволу актлагъа да къаралгъанды. Битеу документле депутатлагъа, сейриле болган органлагъа эсертпеуле хазырларгъа берилгендиле.

Парламентарийле Федерал законланы уллу пакетин, башха субъектледе коллегаларыны законодательный башламчылыгына да сюзгендиле. Ол санда «РФ-де темир жол транспорту уставыны юсюнден», «РФ-де турист ишни юсюнден» федерал законлагъа тюрленулеге да къаралгъанды.

КЪМР-ни Парламентини пресс-службасы.

ПРАВИТЕЛЬСТВОЛУ КОМИССИЯ

Тинтиуледен, сынамладан тийишли оюмла этерге

Бу ююнде КЪМР-ни Урунуу, иш бла жалчытуу эмда социал къоруулау министрствосунда Сабилени жай солуларын кърау, саулыкъларын кючлендириу эмда иш бла жалчытуу жаны бла комиссияны жыйылыуу болгъанды. Анда быйлыны жай солуу кезуиюню эсеплери чыгарылгъанды. Аны ишине КЪМР-ни урунуу, иш бла жалчытуу эмда социал къоруулау министри **Тюбейланы Альберт**, республиканы Башчысына сабини эркинликери жаны бла уполномоченный **Светлана Тлинова**, жууаплы министрстволаны ведомстволаны, лагерледе турист базала болган районланы келечилери да къатышханды.

Бу ююнде КЪМР-ни Урунуу, иш бла жалчытуу эмда социал къоруулау министри Тюбейланы Альберт, республиканы Башчысына сабини эркинликери жаны бла уполномоченный Светлана Тлинова, жууаплы министрстволаны ведомстволаны, лагерледе турист базала болган районланы келечилери да къатышханды.

этенди. Ол айтхангъа кѐре, школгъа баргъаны онбеш жылы жетикчи лагерледе, санитарийледе турган бир юнюне быйыл орта эсеп бла 942 сом къоратылгъанды, былтыр ол 880 сом эди.

Санаторийде, саулыкъну кючлеучю лагерледе жыйырма бла бир кюн тургъаны ючюн бир балагъа 19782 сом бѐлюнгенди. Былтыр ол ача 21848 сомгъа жете эди. Быйыл сабилени саулыкъларын игилендириге эмда солуларын къуаргъа республикалы бюджет битеу да 164393,46 сом бѐлюнген эди.

Урунуу, иш бла жалчытуу

КЪОНАКЪБАЙЛЫКЪ - 2017

Энтта да шуѐхланы санын кѐбейтирге итине

Баш кюн Нальчикке къорулушчуланы маданият къаласында «Къонакъбайлыкъ-2017» жаш тѐло республикалы проект къуанчылы халда ачылгъанды. Байрамгъа къырал власть органланы, муниципал районланы администрацияларыны, жамауат организациаланы келечилери чакырылгъанды.

Быйыл проектте республиканы тюрлю-тюрлю районларындан 18 жаш адам къатышды. Аланы араларында Хасаниядан Сюзайланы Амин, Огъары Малкъардан Гертъокъваланы Хасан, Атабилланы Устам, Жангы Малкъардан Сейтмбетов Батырбий, Кѐнденден Диналаны Муслим да бардыла. Бу жашла бары да тогузуну, онуну классланы окуучуларыды.

Проектте къатышханлары алгышлай, КЪМР-ни Правительствосуну Председателини

орунбасары Мурат Карданов Къабарты-Малкъарда кѐп миллетли келечилери шуѐхлукъда бла келишулюкде жашагъанларын айырып айтханды. Къонакъбайлыкъ Кавказда ѐмор-

бек магъаналыды деп, проектни къуаргъанланы, анга къатышханланы да алгышлагъанды, огурулушны тамамлагъанлары ючюн ыспас этгенди. КЪМР-ни Граждан обще-

ствону институтлары бла байламлыкъла кърау эмда миллетли ишлери жаны бла управленийыны башчысы Анзор Куршинов «Къонакъбайлыкъ» проект республикада 2009 жылдан бери жетишилми битеу Шимал Кавказгъа жайула баргъанды. 2015 жылда ул халкъла аралы магъаналы окуму болгъанды. Анга Тюркден, Израильден жаш адамла къатышхандыла», дегенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Кенгешни комиссияны башчысы, КЪМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары - билим беруу, илму эмда жаш тѐлюню ишлери жаны бла министри **Нина Емзуова** бардыргъанды. Республикада гичтелини жай солулары къвалый къуралгъаны юсюнден биринчи болуп Тюбейланы Альберт билдириу

этенди. Ол айтхангъа кѐре, школгъа баргъаны онбеш жылы жетикчи лагерледе, санитарийледе турган бир юнюне быйыл орта эсеп бла 942 сом къоратылгъанды, былтыр ол 880 сом эди.

Санаторийде, саулыкъну кючлеучю лагерледе жыйырма бла бир кюн тургъаны ючюн бир балагъа 19782 сом бѐлюнгенди. Былтыр ол ача 21848 сомгъа жете эди. Быйыл сабилени саулыкъларын игилендириге эмда солуларын къуаргъа республикалы бюджет битеу да 164393,46 сом бѐлюнген эди.

Урунуу, иш бла жалчытуу

эмда социал къоруулау министрствосу 3153 сабини стационар лагерледеде солуларын кърау жаны бла конкурсла бардырып, онтѐрт къырал келишим этгенди. Министр саулыкъну кючлендириу бла байламлы учреждениялада кадрланы сайлауға улуу магъана берилгени, ише жалаанда энци билимлери, усталыкълары, сынаулары болгъанла, саулыкълула эмда сюд бла байламлы болмагъанла алынганларын этгенди. Аллайла уа жетишмейдиле, деп жарсыгъанды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Хазырлануу

Къышда тапсызлыкъла тюбемезча

Росавтодорну автомашина жоллагъа къаралган «Кавказ» управленийысы Къабарты-Малкъарда, Къабарты-Черкесде, Шимал Осетия-Аланияда, Ингушетияда эм Ставрополь крайда машина жолла къыш кезуиегъе хазыр болгъанларын билдириди.

Управленийаны келечилери 33 базанда юзюм жыйып турадыла. Шофѐрла жылынырча, солурча эки жыйырмагъа жууукъ жер къуралгъанды, техниканы салырча да отуз эки стоянка ишленгенди. Къыш кезуиеде жолну бузгъан жерине ремонт этерча керекле да мажарылгъандыла.

Бююнюкде юзюм бла туз къатыш материалдан 110 миң тонна хазыр этилгенди. Бек суукулудада жолгъа себерча жамикатла бла да жоз процентге жалчытылгъанды. Къыш кезуиеде жоллада тийишли ишлени 326 энци

техника бардырылды. Къар, буз эриген суу кереча арыкълагъа эм башха затлагъа да къаралгъанды. Федерал трассада бир тюрлю бузукълукъну эслеген неда башха бир соруу болгъан

управленийаны диспетчер службасына бу номерге сѐртир билирге боллукъду: (8797)333-11-59.

Бизни корр.

Жазылыу – 2018

Мындан ары да - «Заман» бла бирге

Хурметли жамауат!

«Заман» газетте 2018 жылы биринчи жарымына жазылыу андан ары бардырылады.

Эндиден сора да сиз ана тилибизде чыкъгъан газетини алырсыз, огурусуз, ол хар биригизни да эсли кенгешчигиз, керти хапарчыгъыз, огуруу сѐз негеригиз болуп турур деп бек мынабайы.

Жазылыуу багъасы алты айгъа алгъынлай къалгъанды - 815 сом 10 копекъ.

Бизни индексибиз - 51532

ТУРИЗМ

Проектле жангы онгла ачарыкъдыла

КЪМР-ни курортла эм туризм министри Мурат Шогенцукъов билдиргенге кѐре, ала 2019 жылда «Развитие внутреннего и въездного туризма» деген целевой федерал программгъа къошар мурадта терт инвестиция программаны кѐргюзгендиле. Аланы хар бирини да багъасы 5 миллиард сомгъа жете келеди. Аны 70 процентин энци инвесторла, къалгъан отузун а бюджетден ача мажаргъа керекди. Бюджетден ача инфраструктураны жумушларына къоратыл-

лыкды, инвесторланыкъына объекте ишлендирикди.

Бююнюкде республикада бу программаны чеклеринде Нальчикни шимал кесинде транспорт узны къурулуш бардырылды. Андан сора да, бу программаны чеклеринде юч автомобиль жол ишленгенди эм суу жагъаланы кючлеу жумушла тамамлангандыла. Министри оюмуна кѐре, программа регионда туризмини бла логистиканы айнытугъа энци себеплик этеди.

Программгъа къошары «Кавказавостоки» автотурист кластер, «Атажукский парк», «Тамбухан» эм «Черек» турист-рекреация-саулыкъну кючлеу кластерле бла байламлы проектлени къошар умут барды. Сѐз ючюн, «Тамбухангъа» «Тамбухан» спа-комплекс, «Долина наранов» турист комплекс эм «Жылы - Суу» кемпинг-парк киредеди.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

Байламлыкъла

Эки жанына да хайырлы келишим

Кѐп болмай Къабарты-Малкъар къырал университети бла республиканы Сатуу-алуу промышленный палатасы (ТПП) бирге ишлерге келишим бергендиле. Анга университетни ректору Юрий Альтуов, илму эм тинтиу иш жаны бла проректору Малькъондуланы Юсюп, республиканы Сатуу-алуу палатасыны таматасы Хасан Гукетлов къатышхандыла.

Хасан Гукетлов палата университет бла байламлыкъ жорюттени 25 жыл болгъаны белгилеп, алгъарыкълада вузда Евгений Примаковну кючюн, КЪМР-де туризмин айнытуу жаны бла федерал форуму эмда башха магъаналы ишлени бардырыгъа себеплик этгенлери ючюн аны таматаларына ырызлыгъын билдиргенди. Малькъондуланы Юсюп да университет Сатуу-алуу палата бла эртенден бери тюрлю-тюрлю бѐлюмледе байламлыкъ «Этана», «Терекламз» «Гидрометаллург» эм башха предпринятияла бла да бирге итимишли ишленин билдиргенди.

Келишимчи чеклеринде эки жаны да Къабарты-Малкъарны айнытуу жаны бла проблемаланы, ол санда экономиканы, предпринимательствону, республикалы программаланы эмда законодательство структураланы проектлени, сюзюргѐ аны бла бирге палатаны кесини, корпоратив эмда

предпринимательство структураланы келечилери ни сапарышлары эмда андан тышында илму тинтиу ишле, конференцияла, «тѐгерек столла», семинарла бардырыгъа оюнулашхандыла.

Ахырында Хасан Гукетлов Малькъондуланы Юсюпте университет палатаны келечиси болгъанына шагъатлыкъ этген къагъат эмда «Качество жизни» деген проектте къатышханчына удустворени бергенди.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Тинтиулден, сынамладан тийишли оюмла этерге

Ахыры. Алы 1-чи бетдеди.

-Быйылгы жай солуу компанияга 38 учреждение кыташканды, аладан ючюсю санаторийгеча ишленгенле эдиле. тогузусу – саулуккуну кочлеучо стационар сабий лагерьге, жыйырма бла алтысы да кюндоз турура школ макхемеле эдиле. Алай бла быйыл битеу да 8216 сабий солугун да этип, саулугун да кючлендиргенди.

Жай кезиуде ишге 2573 акыбалькы болмаган жаш бла кыз токташкандыла. Аладан 28-чи екозале эмда киши кырамай кыйгандыла эдиле. -дегенди Тубейланы Альберт. Ахырында ол быйыл республикада сабийлени жай солуу планнга кере, жуупллы министрстволаны бла ведомстволаны кыты контролонда кыралганын эсгергенди. КМР-ни саулук сакылау министрени орунбасары **Асан-Алим** а керен болган заманда солугангага терм медицина болушук этилир ючюн битеу лагерьге багыну учреждениела бла байламлы болуча мадарла этилгенле ир айтханды. «Жай кезиуде 6524 сабийни саулуклары игиленгени эсленгенди. Жаланда Май районда «Качачок» лагерьде онтерт балачык ууланп, больницага туюгшениди. Андан сора алай зат болмаганды»,-

дегенди Асан улу.

КМР-ни билим беруу, илму эмда жаш телюню ишлери жаны бла министрени орунбасары **Текмиляны Солтан** билдиргенге кере, гитчелени солуларын тап кырау муратда министрство «Орленок» битеуроссей ара эмда «Артек» халкыла аралы сабий ара бла келишимле этгенди. Жылны башындан бери 47 окуучу «Орленокка» эмда 200 сабий а «Артекте» болгандыла. Жылны ахырына дери ары дагында 25 адам жиберирге белгиленди.

Роспотребнадзору КМР-де Управлениасыны башчысы **Жираслан Пагов** ведомство жай солуу башлангычтары лагерьгеде, базалада, санаторийледе да кеп жаны бла тинтиуле бардырганын, аш-азык продуктулга дайым кез-кыулак болганлай турганын, солуу жерлени тегереклеринде бир турю азуруу жайылмазча мадарла этгени билдиргенди. «Санитар закондотелствону ишлемлерине бузуклуугу этилени бла байламлы 95 протокол жарашдырылганды эмда жуупллы кыулукчула жууапка тартылгандыла», -дегенди ол.

Кенгешде МЧС-ни КМР-де Баш управлениасыны начальнигини орунбасары **Залим Гучаков**, республикада Курортла эм туризм министрствону бөлүмюно та-

матасы **Шауаланы Ислам**, МВД-ны келечиси полицияны полковниги **Аслан Арамисов** да сөлөшкендиле. Ала жай солуу кезиуде ачыкшланган кемчиликлени, жетишилмени кюслеринден да ачык айтхандыла. Алай бузуклуукла заманында кетерилгенлерин да чертгендиле.

Нина Емузова, эселени чыгыра, быйыл жай солуу сыйдам этюп кыалмаганын айырып айтханды. «Жар-сыуга, бир уллу чыккырда балгза бир кышык кыра жау кыошумай кыалмаучу. Мен Май районда лагерьни юсюндөн айтханымы анылагансы. Мында ары алдан зат болмаз ючюн, кылдан келгени аймазга керекди», -дегенди. Ол келир жылны жай солуу кезиуу кырап-кырагынычы жетер деп, анга бюгонден хазырланып башларга кереклисин эсгергенди.

Светлана Тлинова уа саулуккуну кючлендирючю учреждениеланы башчыларыны асламысы борчларына жуупллы кезден кыраганларын, сабийлени солуларын кыраууга тынгылы хазырланганларын белгилегенди. Алай кыруда бузуклуукла этгени да бардыла, алагы мындан ары тезерге жарамаз, деп кыошханды.

ХОПАЛАНЫ Марзият.
Сураты автор алганды.

Энтта да шүөхланы санын кёбейтирге итине

Ахыры. Алы 1-чи бетдеди.

Андан сора ол, бу жолгзу проекту кыташканыга айланп: «Бир биригизде кыонакча турлук кючленгизе заууклуу этериклерине сөз да жокду. Кыайда болсагыз, кыайда айлансагыз да, юйеригизге сау-саламат жыйлычуула болугуз», -дегенди. Урушун эмда урунуучу ветеранларыны республиканы советни таматасы **Мухамед Шихабыхов** а «Хуржуннда жоо сом болгандан эсе, жүз тенгиг болса игиди» деген нарп сөзю эсе салганды. «Аны нек сагындым, сиз бюгонден башап шүөхлук кюроторюкюс, аны кый - кырындалла боллуксуз. Хар биригизни уа жууукларыгыз, нёгерлеригиз, эллигеригиз бардыла. Бир биригизни ала бла шагърейлендириксиз, алай бла кенг жайлыккыды илиги, окугурулуку», -дегенди **Мухамед Хабасовын**. Залда аруу макъамла эшитилди. Кыонакчла, кыонакбайла да, бирге олтуруп, бир бирлери бла ушак этдиле. Кеп да бармай ала эплере

кетерикдиле. Ыйыккыны бирге туруп, ботон жууук шагърейлендикиле, жашуу, турмуу болууларын кёрлюкдуле. Алагы ингири бардырганла - КМР-ни сыйлы артисткасы **Фатима Чехмахова** бла артист **Аскер Шиков** - кыонакчы кодексин окугундыла эмда аны хар бирине тудургандыла. Ызы бла хар бирини юсюндөн да кыска билдириуле этгениди. Бу кезуилери эде кыалыр ючюн а «Кыонакбайлык-2017» деген жазууу бла келекле да юлешгенди. Жашла да юйорленини, кеслени юслеринден да хапарлагандыла. Кыуанчылы ингирге республикада атлары кенг белгилли артистле, тепсеу коллективле да усталыкларыны аймагандыла. Алары араларында **Чабдарланы Алёна**, **Оксана Жакулова**, **Аслан Диданов**, **Тимур Балкисов**, «Группа-305», «Нальчук» юлголю сабий тепсеу ансамбль, Нальчикде искусстволаны 1-чи номерли школудан «Росвеники» кызуим, дагында башкала бар эдиле.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

ОНОУ

Эки банкны бирге кыошулуу ахшылыккыга алланыпды

ВТБ 24 банкны Кыабарты-Малкырада бөлүмюно башчысы **Артур Тлехугов** бардырган пресс-конференцияда бу финанс учрежденияны быйылгы ишини юсюндөн айттылганды.

Ол билдиргенге кере, жылны алгандан бери банк розница халда кредитге 157 миллион сом бергенди. Аны бла бөлүмюно кредит бохчасыны өлчөми 1,3 миллиард сомга жетгенди.

Ипотеккага да сурам иги болганын белгилегенди ол. Сагызынлыгын кезиуде хайыранычуула ол амал бла 155 кредит (276 миллион сом) алгандыла. Ол а, озгын жыл бла тенгешдиргенде, 1,5 кереге асламы. Аны ючөн бирин аскерчиле алганларын да белгилерчанды.

РФ-ни Ара банкны процент ставкасы азайтылганына кере, ВТБ 24 да кредитни учурукта эте барды. Сөз ючюн, бюгонюкде мында аны 9,6 процентке алырга боллукду. Реструктуризация программала да бардырылгандыла. Ала-

хайыры бла башка банкда алган кредитлерин бери кёчюрюрге сюйгөнлөге ол азмаз учурукта окуна келеди. **Артур Тлехугов** «МИР» картчакаланы банк тир чыгыры тебирегенин да билдиргенди. Жылны алгандан башлап аны хайыранычууларыны санына төрт минден артык адам кыошулганын да тура этгенди. Аланы асламысы иш хакыларын аллай картчакала бла алгандыла. Тийишли келишимле жүздөн артык предприятие бла этилгендиле.

Кыайсы банкны да ишинде вкладланы өлчөми энци жерни алады. Мында да ол жаны бла болум кыолайды дечанды. Жылны башындан бери хайыранычуула мында счотларына 729 миллион сом салгандыла. Озгын жыл бла тенгешдиргенде, өсөм 65 процентке жетгенди, асыралган ахчаны өлчөми уа - 1,8 миллиарда.

Ахырында **Артур Тлехугов** келир кезиуде борчларыны юсюндөн кыска айтханды. Шёндөгө дери ВТБ 24 банк

ВТБ банкны энци клиентле бла ишлеучо бөлүмю болуп турганды. Энди уа, келир жылдан башлап, ала экиси да бир ат бла ишлеп тебирекдиле - ВТБ деген бла. Бу тюрлениуле, бөлүмюно башчысы **ышандырганынга** кере, хайыранычуулагы бир турлю чырмауук келтирик тоюлдуле.

Аны кый, ары дери башка-башка офиследе тамамланп турган жумушлары энци кеп жерледе табарга боллукду. Энди ары келгенини энци бир адам, предприниматель неда организацияны келечиси деп киши бөлүк тоюлду. Шёндөгө дери этилген келишимлени эмда картчакаланы да жангыдан жарашдырырга тошмез. «Бу тюрлениу бизни клиенттерибизге тап келирине тол ушанабыз, кесибиз да анга себеплик кюч-кырауубузну аймай кыармашырга таукелбиз», - деп чертгенди Тлехугов.

УБАШЛАНЫ Мурат.

Семинар

Хар не да юйледе жашаганланы кюлундады

КМР-ни Энергетика, тарифле эмда жашуу журтлагы надзор этуу жаны бла кырал комитетинде кеп фатарлы юйлени жумушларына кырау бла кюрөшөн предпринимательге семинар бардырылганды. Анда алапы республикада былай объектле ишленгенила рестрицие эмда лиценцияла алганыны тизмисине тюрлениу этуучо жоруклары бла шагърейлендиргенди. Аны

бла бирге жыйылганыны жарысхан кеп турлю соруулагы да жуупала берилгенди.

Семинарда айттылганыча, кеп фатарлы юйледе жашаганла, жыйылып, ол объектилени жумушларына кырау бла байламлы не турлю онуу этседе да, управлыкый компанияла анга кыулак салырга борчундула. Дагында, ол ишин ким бардырырга кереклисин да адамла кеслери белгилейдила.

Аны да сюйгөн заманларында тюрлендирюрге боллукдула. Предпринимательме ма аны бла байламлы анылашпмагын жорукла болганларыны юсюндөн айтхандыла, комитетни специалисттери уа аны юсюндөн алагы тынгылы информация бергендиле, деп билдиргендиле ведомствону пресс-службасында.

Бизни корр.

Конференция

Жаш алимлерибизни докладыры тапк сейир кыозгагыангыла

Кыабарты-Малкыра кырал университетни Тарых, филология эм СММ институтту тарых бөлүмюно студентлери Пятигорскда бардырылган «Актуальные проблемы развития науки в современной России» деген халкыла аралы илму практика конференцияда алчыла болуп, грамотала эмда дипломла бла сауыалангандыла.

Конференцияны Пятигорск кырал университетни (ПГУ) уа Битеуроссей кырал юстиция университетни Шимал-Кавказда бөлүмю кырагандыла. Аны мураты - жаш телюню илму-тинтиу ишле бла кюрөшюрге келендирюрге, жангы билим алырга итиндирюрге эмда илму-практика жаны бла сынауларын өсдорюргөди. Форумга Россияны, СКФОну, жууук тыш кыраллары вузларындан төрт жүздөн артык студент кыташканды.

«Теория и история ответственного государства и права» деген секцияны кезиуде КМР-ну келечисини арты докладыры кыулак кыалмаиды. Хау, тахта кегетини башында сагызынлыгын сылтауда да кыалады, алай бек улхатынаны кыурт-кыумурсхала саладыла.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

КЫРАУ

Электростанциялагы – шагъатлыккы паспортла

«РусГидро» компанияны Кыабарты-Малкырада бөлүмю келир кыш кезиуде чырмауусу ишлерге хазыр болганына шагъатха тийишли паспорт алганды. Предприниматери пресс-службасында билдиргенлерине кере, ол ишге кез-кыулак болган комиссия бу кюнде тинтиуле бардырып бошаганды. Аны кызуумуна Ростехнадзору, МЧС-ни, республиканы Энергетика, тарифле эмда жашуу журтлагы надзор этуу жаны бла кырал комитетини, «СО ЕЭС» акционер обществову келечилери киргендиле.

Ала бөлүмюно битеу ГЭС-леринде тийишли жумушла заманында эмда толусунай тамам этилгени белгилегендиле. Оборудованиела кезиуу эмда тынгылы ремонт этилгенине, станциялада

урунганла бла авариалагы кыжау юйретиле бардырылганына да шагъатлыккы этгенди. Аны бла компани

янына бөлүмюне сагызынлыгын паспортну берюрге онуу этилгенди.

Бизни корр.

Эл мюлк

Профилактика мадарлагы дайым эс буруп турургыа

Картофну өсдорюу, сакылау бла байламлы не турлю чурумла болса да, адамла аланы сылтауларын асармагында урулукдан, жерден неда конюна халинден кередиле. Алай ол хар заманда да тюз болуп кыалмаиды. Хау, тахта кегетини башында сагызынлыгын сылтауда да кыалады, алай бек улхатынаны кыурт-кыумурсхала саладыла.

Алай зараныла затладан бири алтын тышлы нематодады (Globoderastochiensis), дейдиле Росселюзнадзору КМР-де эмда Шимал Осетианланы Республикада управлениасында. Ол гиче жууртду, неси да бек уллу хата салганынаны санындады. Асламысында картофну бардыражаны, чибитимле иги тазаладыла. Биз хамарын бардырган кегетини уа юч-төрт жыл озгандан сора салырга боллукдуу болганды.

Нематодалы зараны жетгени картоф жерден кюронгонден сора юч-төрт ыйык озуп эслени

ни тебирейди. Алай битимлени өсюрлери башхаладан артка кыалады, чапыркылары трзден окуна сармагында тебирейди. Сора аланы тамырлары чак кибик ичиге боладыла. Алай бегиркеда уллу хата уа картофни кесине тошеди: нематода тирлиги 30-90 процентта кыруутурга боллукдуу. Кыалганы уа уак кетеди, татыуу да осалга кетеди.

Специалисте анылаханга кере, бу кыуртка кыжау кюрөшөдө профилактикагы энци эс бурруга тийишлиди. Бек биринчиден, картофну кыайтарып, жыл сайын бир жерге салып турургыа жарайды. Топураккы нартык, кыдуруу, келжыллык кылыккылы битимле иги тазаладыла. Биз хамарын бардырган кегетини уа юч-төрт жыл озгандан сора салырга боллукдуу болганды. Кюзде жерни иги да терен кызаргыа керекди. Мешуу

жыйылганын башчалада нематодага кыжау грибле бла кыурт-кыумурсхала да аслам боладыла. Дагында урулукну сатып алырдан алга, аны тазалыгына тынгылы кыаргыа тийишлиди, кесин да жаланда бу аруугыа чыдамлы болган сорторларын алырга. Нематода табылган жерден а не топураккыны, не картофну, не да башка затланы бирси участкалада хайырлангыра жарамайды.

Аруулу битимлени уа тамырлары бла кызып кетериге керекди. Аны кыуурттур ючөн бир-бирледе он жыл окуна кюрөшюрге тошеди. Аны себеплени айттылганыча, профилактика мадарлагы дайым эс буруп турургыа тийишлиди.

Басмагы ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

Төгерек стол
ФСИН-ни КъМР-де Управленисында бы конде бардырылган «төгерек столда» тутмактыга тошгенини кылыклары тиезтиуню эмда мындан ары аманлык ишлеге кытылмача этиуню амаллары сөзлөнгөндө.

Магъаналы теманы юсюнден тынзылы сөлөшү

койрету, социал эмда психология иш жаны бла управленисыны начальниги биринчи орунбасары Сергей Филимонов, ведомствону структуралы бөлүмдери башчылары, жер-жерги органдары, правонизамны саклачу ведомстволары эмда кырал органдары, жамуат эм дин организациалары оюночулары да кытышты.

дин конфессиялары келечилери да кытышты. Форумда сөлөшкөнгө тутмактыга бла ишлеулерини сынауларын тура этгендиге, ала андан чыккындан сора кеслерин тап жорюторча, жашауыга кыабиргъаларын жараштырында не мадарла этиуню излеткенди. Жыйылыуда белгиленгенчине, тутмактыдан кыайтканы иште тохтадыруу эмда аны социал жаны бла сейрирнин жалчытуу - ала экинчи да кыайты аманлык этмезлерини амалларыдыла. Ол комплекс халда мадарла этиуню излеткен ишти. Аны ФСИН эмда толтуруучу органдары, дин ахлула, жамуат организациала, ол санда попельель эм жамуат советле бла да бирге бардырады.

Макемиз Элбрус поселканы администрациясыны алгынынгы башчысы Курданлы Узеирни башламчылыгы бла кыралган эди. Аны директору Апусаланы Альберт чертегинча, ол жаш тило спорт бла кюрешини болдуурларын бек сөз эди. Эде ары дери да бар эди боксдан секция. Алай анда жаруа этерча тийишли онгла жок эдиле. Сора Курдан ул алгынынгы сабий садны мекямына ремонт этдириде, ринг да сатып алды. Эркин тутушудан да бөлүм чыгылган эди. Алай бизде мында «классиканы» бигирек сюйгөнлери себели тутушууну ол торлюсю сактыланмаганды, - дейди Альберт.

КъМР-де УФСИН-ни пресс-службасы.

ЮБИЛЕЙ Элбрусчу спортчула - ал сатырда

Минги тауну этегинде «Элбрус» спорт школ ачылганыны 10 жыл толганды. Ол бу тийреде тау лыжалы бла кюрешкенден тышында, дагында грек-рим тутушууну бла боксуну айнтыгыча онгла да болганына ахшы юлгөдө.

кочерини чемпионатларында, кыраылыбыны Боксдан федерациясыны кубуго ючюн эришууде жаланда алчы жерле ала келеди. Спортну устасы Зураб Квициани да ол халлы жетишимлери бла бизни дайым да кыуандыргынай турды. Ахшы кюрюмдөле спортну

студент спорт союзууну биринчилигинде кеси аурулгунда алына адамы жибергенди. Россияни жашланы арасында биринчилигинде да сагылы жерлеге тийишли болганды.

ничрады. Спортну устасына кандидат бийчекчуланы Даулет баштыр Россияни биринчилигинде хорлаган эди, Москваны Кубуго эм биринчилиги ючюн эришуде да алчылыккыны жибергенди. Дагында росей даражалы турнирлде Хаджиланы Ислам, Текуланы Альберт, Бурдильаны Омар хорламлары бла кыуандыргынай турдыла. Жашла тренерле Эзеланы Хусейиде, Акъболатланы Зупарда, Боташланы Эльдарада жаруа этедиле.

Жыл сайын школда 130 кылы жаш адам кюрөндө. Жакгы келгенле башланган кыуымга, ызы бла уа кыуу-жаруу этиу кыуымга кечедиле. Кеслерин иги кюрюзгөнгө уа, эришуде кызырланганыны санына айырылып, торлюторю эришуде кытышып баштады.

устасына кандидат Беслан Темриканов да болдурады. Ол «Юность России» физкультураспорт обществону биринчилигинде, Россияни студент спорт союзууну эришулеринде, РФ-ни Сауутланган кочерини чемпионатларында эм халкыла аралы турнирлде алчылыккыны жибермейди. Дагында 17-жыллык спортну устасына кандидат Жаппулану Расулу да эни белгиленди. Хунерли боксчу кыраылы

ны Аскер, биринчи разрядды боксчула Голлояйны Самат, Гелялханы Магомет, Болатланы Алан, Журтубайланы Рустамда, торлю-торлю эришуде кытышып, алчы жерлени чыккандармай келедиле. Ол а тренерле Голлояйны Маликин, Хаджиланы Тимурну эм Балаланы Иланы аламыш этмезленери юсюенди айтды.

Он жылы ичинде бы школ Россияни спортдан устасы деген атны юрюткөн экуенини эм сегиз да спортну устасына кандидатны хазырлаганды. Биринчи разрядлыла да бешулен болдыдыла. Апусаланы Альберт белгиленген. Элбрус эни администрაციасы алагыа тохмай болушукы талдыргынай турды. Эришуде атлангырга неди инвенюарлыгыра керек болса, ахча бедиле.

ПРОКУРАТУРА Форумну повесткасында - жамуатны жарсыткан соруула

Быйыл 23 ноябрде КъМР-ни прокуратурасыны окинчи ачык форуму бардырылганды. Жыйылыуда кырал эм жер-жерли власть органдары, право нызамны саклачу структуралары наркоманияга, игичилекке, тютюн ичуге, психотроп затланы хайырланыуга кыжауа профилактика ишлерини хайырылыклары сюзолукюдө, ол санда акъылбалык бол-

магъанланы арасында. Тобешуде республиканы прокуроору Олег Жариков, КъМР-ни Правительствосуну башчысыны орунбасары билим беруу, илму эм жаш тилоно ишлери жаны бла министр Нина Емузова, Ич ишле министрствону наркотиклеге кыжауа управленисыны таматасы Константин Шаповаленко, полицианы участка уполномоченный-

лерини ишлерин кырау эм акъылбалык болмаганынаны ишлери жаны бла бөлкюно таматасы Аслан Ахатов, башха жууялы министрстволаны бла ведомстволаны келечилери кытышырыклары белгиленди.

КЕРМЮЧ Ниет байлыкыла унутулмазча

Тимбора Мальбахов атлы миллет библиотекада бы кондеде кыралган уллу кермюч европалы кыралланы атлары дунияга айтылган жазычулары чыгармаларындан жарашдырылганды. Аны макемени окууу залы бла кытап хазна бөлкюно кырагандыла. Анда француду тогилкалы прозаны, герман Гессияны сайламаларын, Чарльз Диккенсийн дагында кел фахмулу авторланы чыгармаларын керюрге боллукды.

ХОПАЛАНЫ Марзият. СУРАТДА: Зита Кушкокова. Суратны автор алганды.

Карате Умутландыргъан стартла

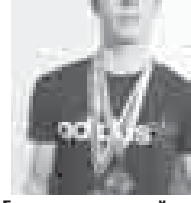

Птигорскда, РФ-ни Ич ишле органдарыны келечилерини юкюне жораланып, каратеден шахары биринчилиги бардырылганды. Анга Шимал Кавказны республикаларындан бла крайларында умутландыргъан жаш спортчула кытышкандыла.

Анда Элбрус районну олимпиада резервли сабий-жаш тило школунда жаруа этгенле аслам майдал кытышкандыла. Алай бла 14-15-жыллыккыны араларында «алтынны» Антонина Семёновна алганды. Экинчи жерлеге Хаджиланы Умар (6-7-жыллыкка), Хаджиланы Амиша (12-13-жыллыкка), Геккиланы Кыуанч (16-17-жыл-

лыккада) чыккычандыла. Призёрланы санына Константин Шогенов (6-7-жыллыкка), Атырзаланы Зукура (10-11-жыллыкка), Керимланы Ильмира (12-13-жыллыкка), Атырзаланы Зульфия (14-15-жыллыкка), Тамерлан Мухи бла Бачиланы Эмир (16-17-жыллыкка) киргендиле. Эм гиче спортчубуз Хаджиланы Умар а хорламга талпыуу эни саугагыа тийишли болганды, ол суньяла халат жибергенери ючюн мадустасы кытышты.

Чемпионат Хорлагъанлагъа - саугыла бла майдалла

Кеп болмай Нальчикде алтмышдан аслам саусуз сабий жыл сайын бардырылган «Старт надежды» чемпионатха кытышкандыла. Быйыл ол ючюнчө кере болганды. Анда спортну бир нечча торлюсюенден, ол санда голболдан, садакь атуудан, тхэквондодан, парамарфондан, жоксуудан, пауэрлифтингден, женгил атлетикадан, эришедиле. Хорлагъанлагъа майдалла, эсде кылырча саугыла бериледиле.

Биогонлюкде Шимал Кавказда сакытла жаруала бардырча Сабий эм жаш тило спорт-адаптив школ (ДЮСШАС) жаланда Нальчикде барды. Ол 2014 жылдан бери иштейди. Анда жаруала бардырырча эшитмегенле, ити кермегенле,

тилсизле, санлары бла нервалары аурунганла жюрюйдөле. Биогонлюкде школну битуде та 130 адам жокъылды. Информагентстволаны материалларына керө.

ГО Мардаланы жетишимли толтургандыла

ГО-ну Кыабарты-Малкьарда синдириу ишини келечилери Нальчик шахары администрациясыны Физкультуралы, спорт эм жаш тилоно ишлери жаны бла управленисы «ГО» Бюджеттоссей физкультуралы-спорт комплексины тистериванио этиу ара бла бирге «Спартак» стадионда норматив комплексины алы ишини бардыргандыла. Анга жыл санлары 18-70-ге дери жеткен нальчикчеле кытышкандыла.

Ары дери уа ала барысы да ГО ВСФВ официалны сайтында регистрацианы бтөп, эни ID номер алган эдиле. Нормативлени уа ГО-га кытышкына электрикочюу шоккодан атында, чабышуда, гиря кетюрюнде дагында спортну бир нечча торлюсюенде бергендиле.

ХОПАЛАНЫ Марзият. СУРАТДА: Зита Кушкокова. Суратны автор алганды.

Бет жарыккы кыайтханды

Арт заманда республикабызда спортну жагы торлюперинден бири - пауэрлифтинг (коч троеборье) айны бардык. Сөз ючюн, кеп болмай КъМР-ни Нальчикде бардырылган биринчилигинде 100-ге жууук атлет кытышканды. Аланы араларында Тырышуудан Журтубайланы Мурат да бар эди. Ол 67,5 ауурлук кыаумда штанганы сюелип турганлай кетюрюуде сынашканды. Аны ауурлугунда дагында оносегиз спортчу эришени себели майдал кытырча кыыйын болганды. Штанганы ючюнчө кере кетюргөндиге, 177 килограммны алып, «домжакы» бла кыайтханды.

Мурат жыл чакылы бир заманы Элбрус районну олимпиада резервли сабий-жаш тило спорт школунда жаруа этеди. Аны тренер Курданланы Мурат койретеди. Биринчи майдалып ол Владикавказда Шимал Осетия-Аланияны биринчилигинде кытайханды.

Анатолый САФРОНОВ.

«Кыбылганы сахнасы» - Нальчикде

Нальчикде 2017 жылы 20-25 ноябринде «Оюжна сцена» халкыла аралы театр фестивалы бардырылганды. Аны программасында Абхазия, Таджикистан, Чечен, Ингушетия, Дагъыстан, Кыраачы-Черкес, Юг Осетия, Кыабарты-Малкьар республикалары театр коллективлерини сахна оюнлары кергюзюлгөндө.

Фестивальны офисиасы боллукды. Телефон номерле: 42-64-94, 42-43-13.

УЧРЕДИТЕЛЬСКОЕ КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ КЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал РЕДАКЦИЈА: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары), ЖАНГУРАЛАНЫ Нахабат (баш редактору орунбасары), ТОКЪЫЛАНЫ Борис (жууялы секретары), МОКЪЫЛАНЫ Зукура (белюно редактору), ТИКАЛАНЫ Фатима (белюно редактору).	ТЕЛЕФОНДА: Редактору примойни - 42-63-01. Баш редактору орунбасары - 42-38-21, 40-04-82. Жууялы секретары - 42-66-85. Секретары - 40-93-62, Корреспондент - 42-63-52. РЕДАКЦИЈАНЫ БЕЛОМЛЕРИ: Политика эм право - 42-24-02, 42-67-68. Экономика - 42-66-73. Култура - 42-66-76. Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18. Курортла, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучулар бла байламчакыла жорюктөу эм жазылуу - 42-37-94. Эчи корреспондент - 42-68-72, Тилмачла - 40-28-97. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.	Редакция авторла бла кытайгы жорюктөмөй. Кыайт жазмактагы редакция этикембей эм ала ортла кыайтарымайдыла. Газетте басмадангы материалда айтылган оюмла редакцияны оюму бла белгиленсе боллукту. Ала айтылган хар зат ючюн Россей Федерациясы Басманы юсюенди законуну тыишиликке материалдары авторлары жоюшудыла. Редакция авторлардан 400 гачет тизгенди (машина бла жазылган 5-6 бет) келино аймайды. Газет Басманы эм асламы информацияны эркинликери кюрюшуду жаны бла Кыабарты-Малкьар регион инспектиида 2016 жылда 19 декабрде регистраци этигенди. Регистрация номер - ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532	Алестни басмакта «КъМР-Меша» ТКУ-ну компьютер службабы хазыр эттеди. Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясыла басмадангыды Нальчик шаар, Ленин аты проспект, 33 Газетлени ишлерине тапдыруу ючюн КъМР-ни почта сувьяны федеральнай Управленисы жууялыды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10 Газетлени розничкада сатыу ючюн КъМР-ни «Атмосфера» акционер обществосу жууялыды. Телефон: 42-49-34	Номерге графикте керө 19.00 сагытта кыол салынанды. 20.00 сагытта кыол салынганды ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГЪАРЫНДА: Байсыланы Марзият - дежуриный редактор; Куукуканы Сафият - жууялы секретарыны орунбасары; Зезаланы Лида - (1, 2, 3, 4-чо бетле) - корректорла. Тиражи 2100 экз. Заказ № 1442 Багысы 10 сомду.
--	--	--	--	--

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ ПИДАТЛАНЫ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шаар, Ленин аты проспект, 5.
электрон почта: ebor_50@mail.ru